

Vold i psykiatrien

Af Eva Secher Mathiasen, formand for Dansk Psykolog Forening

En kvinde, der er traumatiseret af krigsoplevelser, er indlagt på en psykiatrisk afdeling. Hun skal på toilettet og er helt nøgen. I stedet for at hjælpe hende, begynder personalet på afdelingen at grine ad hende, skubbe til hende og provokere hende. Da hun beder dem om at holde op, sparker de hende.

Episoden finder sted på den intensive psykiatriske afdeling PIVA i region Skånes psykiatri i Malmø i nutidens Sverige. Den er blot et af mange vidnesbyrd om brutal og krænkende adfærd over for psykiatriske patienter i psykiatrien i Malmø, som det svenske dagblad *Sydsvenskan* har kortlagt i flere afslørende artikler i september.

Avisen har fået indsigt i en lang række rapporter, interne dokumenter og hændelsesanalyser fra psykiatrien og har haft kontakt med mere end 100 nuværende og tidligere ansatte fra forskellige faggrupper i psykiatrien. Billedet, de tegner, gør uudsletteligt indtryk: Psykiatriske patienter er igennem flere år blevet udsat for hån, krænkelse og overgreb fra medarbejdere. Nogle tidligere ansatte fortæller om, hvordan de selv har slået patienter eller – helt umotiveret – har tvangsmediceret eller bæltefikseret dem. Det er fx sket som 'straffeaktioner' på kollegaers vegne, hvis en patient med psykose og personlighedsforstyrrelse har været voldsom og er kommet med trusler. De ansatte, der har meldt episoderne til ledelsen, har aldrig fået svar. De, der åbent har opponeret, er blevet frosset ud af fællesskabet.

Sagen har naturligvis vakt stor og berettiget opsig i Sverige. Hvordan kan et professionelt miljø, der skal værne om sårbare borgere, udvikle sig så brutalt? Spørger man de ansatte, der har talt med avisen, er svaret kultur og psykisk arbejdsmiljø. Nedsikringer i psykiatrien, stress på afdelingen og trusler fra voldsomme patienter mod én selv og kollegaer har været den giftige cocktail, der har skabt et forrået miljø.

De svar bør mane til eftertanke. Ikke som undskyldning for de helt uacceptable handlinger, de ansatte i svensk psykiatri har begået.

Men som et væsentligt fingerpeg om, hvad der kan skabe en sådan kultur.

At have til opgave at forvalte et andet menneskes autonomi og kunne beslutte, hvornår han må modtage besøg, spise, drikke kaffe, ringe til pårørende, gå ud, barbere sig, gå i bad og så videre, som man gør som medarbejder på en psykiatrisk afdeling, kan i sig selv være en hårfin balancegang – det at have magten over andre er en speciel og ansvarsfuld position, som kræver gode rammer og ressourcer. Skal man så løse den opgave i en dagligdag, der er præget af ressourcemangel, stress og utryghed, kan der hurtigt opstå en 'dem-mod-os'-kultur, som vi har set det i Sverige. Og det er måske den værste og mindst effektive behandling, der findes for psykiske lidelser, hvor forudsætningen netop er en respekt- og tillidsfuld relation. Men problemet rækker langt ud over den enkelte afdeling. Kulturer opstår ikke af sig selv. De er del af et større billede. Og det er det billede, vi skal rette blikket mod.

Den offentlige sektor har i årevis været underlagt den neoliberale styringsmetode New Public Management, som har rødder i det private erhvervsliv og går ud på at forstå den offentlige sektor som en virksomhed, der sælger tjenesteydelser til borgerne. Men metoden har mødt hård kritik. Fx kunne man for nyligt læse et interview i *Dagbladet Information* med psykolog, filosof og professor, Steen Wackerhausen, der i et stort fællesnordisk forskningsprojekt har undersøgt konsekvenserne af New Public Management i sundhedssektoren. Det konkluderer, at mennesket og de etiske håndbremses er forvundet i tal, grafer, effektiviseringer og output. En "dehumanisering" af sundhedssektoren, kalder han det. Og netop "dehumanisering" er måske det bedste ord at sætte på situationen i den svenske psykiatri.

Skal vi modvirke den udvikling i Danmark, må vi gøre op med hele tankegangen om at se velfærdsstaten som en virksomhed, hvor personer er CPR-numre mere end mennesker. Hvor borgere med brug for en professionel sundhedsfaglig

indsats konverteres til et tal i et skema, som politikere stolt kan vise frem som dokumentation for, hvor effektive vi er blevet. Hvor ansatte bliver maskiner, der skal systematisere, registrere og effektivisere mere, end de skal bruge deres sunde fornuft, faglige kvalifikationer og etiske sans til at tilrettelægge det forløb, som virker bedst for den enkelte. Og hvor New Public Management bliver en bekvem undskyldning for politikerne til ikke at prioritere psykiatrien med den nødvendige økonomi. Sagen i Sverige er et alarmerende varsel om, at sundhedspolitik og styring bør tilrettelægges med langt større forståelse for dagligdagen på afdelingerne, end tilfældet er nu. Den tanke har man også fået i netop Sverige, hvor regeringen i 2014 varslede et opgør med New Public Management. Lad os få diskussionen herhjemme også og bevæge os mod et nyt mål: at genhumanisere sundhedssektoren med respekt for borgerne og ditto sundhedspersonalets faglighed. **O**

Følg med i psykologien

Er du interesseret i psykologiens rolle i samfundet, og vil du have indsigt i ny forskning og interessante problemstillinger på det psykologiske område, kan du begynde her.

P

Tegn abonnement på *magasinet P* eller køb det i løssalg. Send en mail til p-magasin@dp.dk eller se mere på www.dp.dk

P – kalender okt / nov

13–17 okt

6th ICEEPSY International Conference on Education and Educational Psychology (sponsored by the Future Academy). Istanbul, Tyrkiet
www.futureacademy.org.uk

16–19 okt

World Congress of the World Federation for Mental Health (WFMH2015) Kairo, Egypten.
www.wfmh2015.com

22–24 okt

9th European Congress on Violence in Clinical Psychiatry. København
www.oudconsultancy.nl

22 okt

European Semester – European Conference on Disaster and Crisis Psychology. Lissabon, Portugal
www.psyes.eu

31 okt

European Semester – European Conference on Sports Psychology. Lissabon, Portugal
www.psyes.eu

4–7 nov

CEM15 International Congress: *Cognition, Emotion and Motivation* Tunis, Tunesien
www.cemcongress.org

5–7 nov

31st Annual Meeting International Society for Traumatic Stress Studies New Orleans, Louisiana, USA
www.istss.org/am15

8–13 nov

2nd East African Regional Conference of Psychology (EARCP2015) Nairobi, Kenya
www.psyske.org

19–21 nov

1st International Congress of Clinical and Health Psychology with Children and Adolescents Madrid, Spanien
www.psicologiainfantil.umh.es/2015/en

19–22 nov

8th International Congress of Clinical Psychology. Granada, Spanien.
www.aepc.es